

Risico- en beschermende factoren voor het niet afroeden van een leerstraf bij jonge delinquenten

Master's thesis

Utrecht University

Master's programme Clinical Child, Family and Education Studies

E.S.C. Buis, 6492606

UU-ser: 24-0053

Supervisor: dr. Inge Wissink

Second assessor: dr. Rogier Verhoef

5 juni 2024

Raad voor de Kinderbescherming

Abstract

In the current existing literature several risk and protective factors have already been identified to be associated with the criminal behavior of youngsters. A study into the risk and protective factors that are associated with whether or not a community service intervention is completed among Dutch youngsters has not yet been conducted. As there are signs that the target group for this intervention changes, additional research into these factors is required. Accordingly, the current study examines the associations between several risk and protective factors in the various domains of the national juvenile justice instrument (in Dutch: Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen or LIJ) and the (un)successful completion of a community service intervention among a sample ($N = 48$) of youngsters between the ages of 12 and 17 years who had been given a community service intervention in the second half of 2023. The results of a logistic regression analysis indicated that protective factors in the domain 'Relationships' and risk factors in the domain 'Mental health' are significantly related to whether or not a youngster successfully completes a community service intervention. Although the 'Family' domain was not significantly related to the completion of a community service intervention, the result of an independent chi-square test suggested that the association between the subdomain 'high parental problems' and the unsuccessful completion of an educational sentence was significant. Through this research benchmarks have been provided to make the community service interventions more person- and system-oriented and effective, so that they continue to meet the target group.

Keywords: *community sentence intervention, Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen, relationships, mental health, parental problems*

Risico- en beschermende factoren voor het niet afronden van een leerstraf bij jonge delinquenten

Nederland kent sinds het begin van de twintigste eeuw een apart jeugdstrafrecht, dat tegelijk met de invoering van de Kinderbescherming in 1901 werd geïntroduceerd. Kinderen tussen de 12 en 18 jaar oud die een misdaad begingen werden vanaf die tijd berecht met aparte strafprocedures en ontvingen speciale sancties (Weijers & Huijer, 2023). Enkele decennia later zijn de taakstraffen binnen het jeugdstrafrecht in Nederland in het leven geroepen als een milder alternatief voor detentie (Raad voor de Kinderbescherming [RvdK], 2023). Tegenwoordig worden jongeren die voor het eerst een licht strafbaar feit begaan vaak eerst buitengerechtelijk aangepakt door Bureau Halt (Weijers & Huijer, 2023). Een rechter komt pas aan de orde als ernstige delicten zijn gepleegd (Weijers & Huijer, 2023). De RvdK, onderdeel van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV), is een belangrijk adviesorgaan in de bestrafing van minderjarige delinquenten. De RvdK wordt betrokken wanneer een jongere is gearresteerd en zal een rapportage opstellen voor de kinderrechter (Weijers & Huijer, 2023). Daarnaast coördineert de RvdK de taakstraffen die worden toegewezen aan jongeren (Hoogenboom, 2004). Tijdens het vervullen van deze rollen kiest de RvdK binnen het jeugdstrafrecht altijd voor de optie die het meest pedagogisch verantwoord is en in het belang van het kind is (JenV, 2023; Weijers & Huijer, 2023). De jongere is dan weliswaar de grens over gegaan, passende zorg is nog steeds nodig. De kwaliteit hiervan wordt door de RvdK centraal gezet.

De taakstraffen die worden toegewezen aan jongeren zijn onderverdeeld in werkstraffen en leerstraffen. Werkstraffen worden ingezet om te compenseren voor maatschappelijke schade, de jongere werkt onbetaald voor organisaties of diensten met een sociaal of cultureel doel (JenV, 2023). Leerstraffen worden ingezet wanneer er een hoog risico op recidive is. De jongere volgt dan een training waarbij competenties en vaardigheden worden aangeleerd

(JenV, 2023). Jaarlijks krijgt 80% van de jongeren een werkstraf opgelegd, 9% een leerstraf en 1% een combinatie van beide (B. 't Hart, persoonlijke communicatie, 19 oktober 2023). De huidige leerstraffen zijn TACt (gericht op woedebeheersing), Tools4U (gericht op het aanleren van sociale vaardigheden) en So-Cool (gericht op het aanleren van sociale vaardigheden bij jongeren met een licht verstandelijke beperking) (Weijers, 2016; JenV, 2023).

Naar de effectiviteit van taakstraffen is al veel onderzoek gedaan. Uit het Nederlandse effectonderzoek van Koops-Geuze et al. (2022) is gebleken dat jongeren een lagere kans op recidive hebben wanneer een taakstraf wordt opgelegd dan wanneer een gevangenisstraf wordt opgelegd. Taakstraffen worden ook in andere landen toegepast in het jeugdstrafrecht, waaronder Spanje en de Verenigde Staten. Echter bleek uit het effectiviteitsonderzoek van Acosta et al. (2012) dat Spaanse jongeren een hogere kans hadden op recidive bij taakstraffen (40.6%) dan bij andere lichte vormen van straffen (14%), zoals waarschuwingen. De invloed van familie- en maatschappelijke factoren op de effectiviteit van de interventie werd hierbij benadrukt. Straffen waarbij de familie van de jongere werd betrokken, bleken effectiever te zijn dan straffen waarbij de familie niet werd betrokken (Barnes et al., 2006; Acosta et al., 2012; Villanueva et al., 2014). Taakstraffen die focussen op het belang van de gemeenschap en die betekenisvol werk bieden, bleken effectiever dan werkstraffen waar jongere onbetaald en ondergeschikt werk leverden (Church et al., 2021). In de bovenstaande onderzoeken werd echter geen onderscheid gemaakt tussen werk- en leerstraffen, maar werd het begrip 'taakstraffen' in de algemene zin onderzocht. Het onderzoek van de RvdK, 'Doelgroeponderzoek Werkstraffen 2020' (2023), maakte wel een onderscheid en onderzocht welke factoren een rol speelden bij de terugval en het slagen van werkstraffen. De aanleiding van dit onderzoek was een veronderstelde verandering in de doelgroep die een taakstraf opgelegd kreeg, dit hing samen met de waarneming in doelgroep verzwaring van Buysse et

al. (2018). Deze verzwarend was voorheen niet onderbouwd met cijfers. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van werkstraffen en om zo maatwerk aan jongeren te kunnen bieden. Uit het onderzoek van de RvdK (2023) kwam naar voren dat jongeren met een verleden in de hulpverlening een hogere kans hadden om een werkstraf opgelegd te krijgen. Hierbij werd wel aangegeven dat het niet duidelijk was in hoeverre de cijfers en bevindingen representatief waren. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek hielden dan ook in om de focus te leggen op de vergelijking van jongeren met een succesvolle en met een niet-succesvolle werkstraf én om meer inzicht te krijgen in de risico- en beschermende factoren die konden bijdragen aan het al dan niet succesvol afronden van een werkstraf.

In de huidige literatuur is veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van werkstraffen, maar weinig naar de effectiviteit van leerstraffen. Alhoewel het om een kleiner percentage jongeren gaat dat een leerstraf krijgt, kregen in 2023 nog 505 jongeren een leerstraf opgelegd (M. Abrahamse, persoonlijke communicatie, 29 mei 2024). Hierdoor is het ook van belang om meer onderzoek te doen naar de effectiviteit van leerstraffen. In de huidige studie staan dan ook de factoren die samenhangen met het al dan niet succesvol afronden van leerstraffen centraal. Een theoretisch model dat aan de basis ligt van de huidige studie is het Risk-Need-Responsivity (RNR)-model (Andrews et al., 1990). In het RNR-model worden drie principes beschreven waar een interventie aan moet voldoen om als effectief beschouwd te worden. Het eerste principe is het *risicoprincipe*, dit beschrijft dat een interventie aangepast moet worden op de kans dat een individu recidiveert. De intensiteit van de interventie moet hoger zijn bij een grotere kans op recidive en lager bij een lagere kans op recidive. Het *behoefteprincipe* gaat om wat behandeld moet worden, een interventie moet rekening houden met de criminogene behoeften van delinquenten. Criminogene behoeften zijn risicofactoren die centraal staan in rehabilitatieprogramma's. Jongeren die ergere

misdaden hebben begaan hebben meer en mogelijk andere criminogene behoeften dan jongeren die lichtere misdaden hebben begaan. Dit betekent dat de interventie gericht moet zijn op de criminogene (dynamische) risico- en beschermende factoren. Ten slotte beschrijft het *responsiviteitsprincipe* het *hoe* van een interventie. Een interventie moet aansluiten op de responsiviteit van de jongeren, hieronder vallen motivatie, sterke en zwakke punten, personaliteit en bio-demografische karakteristieken (Andrews et al., 1990). De RvdK beoogt dat de interventies persoons- en systeemgericht en effectief zijn (Intern document RvdK, 2019). Daarvoor moeten interventies aansluiten bij het recidiverisico, behoeften en de responsiviteit van de doelgroep. Gezien de signalen dat de huidige doelgroep is verzwaard, waardoor het recidiverisico in alle waarschijnlijkheid hoger is, de behoeften mogelijk veranderd zijn en een lagere responsiviteit aanwezig kan zijn, zal dit mogelijk leiden tot meer niet-succesvolle afrondingen van de leerstraf. Om deze redenen is het van belang om nader onderzoek te doen naar de factoren die samenhangen met het al dan niet succesvol afronden van leerstraffen.

De onderzoeksvraag van de huidige studie is dan ook *‘Welke factoren hangen samen met het al dan niet succesvol afronden van een leerstraf bij adolescenten tussen de 12 en 23 jaar?’*. Deze onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van de gegevens uit het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ). Via het LIJ worden gegevens verzameld over risico- en beschermende factoren in verschillende domeinen. Deze domeinen zijn gezinssituatie, dagbesteding, vrijetijdsbesteding, relaties, gebruik middelen/verslaving, geestelijke gezondheid, attitude, agressie en vaardigheden.

Voorgaande studies die onderzoek hebben gedaan naar de effecten van de huidige leerstraffen, laten verschillende resultaten zien. Onder oudere jongeren die een leerstraf opgelegd kregen is het slagingspercentage lager en op basis van ouderrapportages bleek dat het effect van de leerstraf groter was onder meisjes dan jongens (Van der Stouwe et al.,

2015). Uit later effectonderzoek van Van Aar et al. (2022) bleek dat leeftijd en geslacht geen invloed hadden op het al dan niet succesvol afronden van de leerstraf. Welke factoren wel van invloed waren, werd niet duidelijk in het onderzoek. Uit eerdere onderzoeken naar leerstraffen is gebleken dat het gezin, school/vrienden en psychopathologie de grootste invloed hadden op het al dan niet succesvol afronden van de leerstraf (Anderson et al., 1999; Hoeve et al., 2012; Braet et al., 2014; Luijpers, 2000; Baglivio et al., 2020). Op basis van de literatuur wordt verwacht dat op deze domeinen (*Gezinssituatie, Relaties en Geestelijke gezondheid*) de grootste verschillen liggen tussen jongeren die de leerstraffen wel en de jongeren die deze niet succesvol afronden: jongeren met een betrouwbaar gezinssysteem, jongeren die positieve relaties hebben en jongeren zonder psychopathologie zullen naar verwachting een kleiner risico hebben op het niet succesvol afronden van hun leerstraf.

Mocht deze studie inderdaad uitwijzen dat significante verschillen aanwezig zijn tussen de twee groepen, dan kan de RvdK deze resultaten meenemen in een aanpassing van het beleid omtrent leerstraffen en/of de invulling daarvan. Zij kunnen zo de juiste adviezen geven als het gaat om op welke manier de leerstraf de grootste kans heeft om succesvol te zijn. Daarnaast kan de RvdK een onderdeel toevoegen aan de leerstraf die zich richt op de risico- en beschermende factoren die van belang blijken te zijn voor een succesvolle afronding.

Methode

Participanten

Vanuit de RvdK is toegang gegeven tot de LIJ-gegevens van jongeren die een leerstraf opgelegd hadden gekregen. De originele steekproef bestond uit 60 dossiers, 30 succesvolle en 30 niet-succesvolle leerstraffen, die random geselecteerd waren (waarbij de verhouding tussen de succesvolle en niet-succesvolle afronding evenredig was) uit de gehele groep jongeren die tussen 1 juli 2023 en 31 december 2023 een leerstraf hadden afgerond. Van deze 60 dossiers vielen 12 dossiers af gezien er geen LIJ-document aanwezig was. De uiteindelijke steekproef bestond uit 48 dossiers, 24 succesvolle en 24 niet-succesvolle leerstraffen. De verdeling van geslacht in de steekproef was 45 jongens (93.75%) en drie meisjes (6.25%). Tijdens de oplegging van de leerstraf waren alle jongeren tussen de 12 en 17 jaar oud, de gemiddelde leeftijd waarop de jongeren hun delict pleegden was 14.4 jaar.

De delicten die het vaakst aanleiding gaven tot de opgelegde leerstraf waren 'Diefstal' ($n = 11$) en 'Eenvoudige mishandeling' ($n = 8$). De meerderheid van de delicten waarvoor de leerstraf werd opgelegd, behoorde tot de categorie 'licht' ($n = 17$). Jongeren die hun leerstraf succesvol hadden afgerond hadden vaker een licht delict gepleegd en de jongeren die hun leerstraf niet succesvol hadden afgerond hadden vaker een zwaar delict gepleegd.

Meetinstrumenten

Onder alle LIJ-domeinen die onderzocht zijn vallen meerdere subschalen. Zo vallen onder het domein *Gezinssituatie* vier subschalen; woonsituatie, onderlinge band en conflicten, regels en toezicht. Onder 'conflicten' valt 'problematiek ouders', dit begrip omvat alle problematiek die ouders kunnen ervaren, bijvoorbeeld psychische of financiële problematiek. Onder het domein *Middelen gebruik/verslavingen* vallen de subschalen; alcohol/drugs, gamen en gokken en onder het domein *Geestelijke gezondheid* vallen de subschalen; intelligentie en psychische problematiek. 'Psychische problematiek' houdt alle

diagnoses die het kind heeft in, bijvoorbeeld ADHD of ODD, maar ook een verminderde mentale gezondheid. Aan de hand van antwoorden die de jongeren en hun ouders geven op de verschillende subdomeinen zijn scores toegekend aan de verschillende items. De eindscore op elk domein geeft een indicatie over de mate van aanwezigheid van de risico- en beschermende factoren. Deze domeinscores worden vermeld in het LIJ-dossier van de jongeren en deze zijn gebruikt voor de analyses. Daarnaast wordt er een eindscore gegeven op alle domeinen gecombineerd, de *Totaal score Dynamisch Risico Profiel (TDRP)*. Als laatste wordt de variabele *Eindbesluit leerstraf* meegenomen in de analyse om onderscheid te maken tussen de succesvolle en niet-succesvol afgeronde leerstraffen. Een eindbesluit van de leerstraf hangt af van of de jongere de gehele leerstraf succesvol heeft doorlopen en heeft afgerond.

Procedure

De data die gebruikt zijn in dit onderzoek bestaan uit gegevens van jongeren die een leerstraf opgelegd hebben gekregen. De ethische commissie van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht heeft goedkeuring gegeven voor de opzet van dit onderzoek (UU-ser dossiernummer 24-0053). De onderzoeker van dit onderzoek heeft een Verklaring Omtrent het Gedrag en heeft een geheimhoudingsverklaring ondertekend. Hierna is toestemming gegeven om toegang te krijgen tot het interne systeem van de RvdK, waar de dossiers zichtbaar werden gesteld. Alle handelingen in dit systeem zijn automatisch geregistreerd. De benoemde onderzoeksgegevens voor de huidige studie waren anoniem opgeslagen met de benodigde veiligheidsmaatregelen.

Nadat de dossiers verkregen waren, werden verschillende variabelen gecodeerd of vastgesteld, zoals het geslacht, kwalificatie van het delict en de leeftijd. Daarnaast zijn de LIJ-domeinen meegenomen in het onderzoek. De waarden waren origineel 'geen - heel laag - laag - midden - hoog - heel hoog' en zijn gehercodeerd naar de cijfers (0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5).

Analyse

Om een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag *‘Welke factoren hangen samen met het al dan niet succesvol afronden van een leerstraf bij adolescenten tussen de 12 en 23 jaar?’*, werd gekeken naar de onafhankelijke variabelen; de gehercodeerde LIJ-domeinscores van de jongeren. De afhankelijke variabele in dit onderzoek is het eindbesluit van de leerstraf; succesvol of niet-succesvol.

Met behulp van een *t*-toets werd nagegaan of er verschillen aanwezig waren in de risico- en beschermende factoren in de LIJ-domeinen tussen de groep jongeren die hun leerstraf succesvol en zij die hun leerstraf niet succesvol hebben afgerond. Hierdoor kan een antwoord gegeven worden op de deelvraag: *‘Op welke LIJ-domeinen verschillen jongeren die een leerstraf succesvol hebben afgerond van de jongeren die hun leerstraf niet succesvol hebben afgerond?’*.

Nadat deze deelvraag was beantwoord werd door middel van een logistische regressie gekeken welke LIJ-domeinscores het sterkst samenhangen met de dichotome uitkomstvariabele (eindbesluit leerstraf). Hiermee werd de tweede deelvraag beantwoord: *‘Welke factoren zijn het sterkst gerelateerd aan het al dan niet succesvol afronden van de leerstraf?’*. Bij het uitvoeren van deze toets was het belangrijk dat de afhankelijke variabele dichotoom is en dat er geen uitschieters zijn. Daarnaast werd de logistische regressie uitgevoerd met de stappen zoals deze zijn omschreven in Field (2017).

Resultaten

Beschrijvende statistieken

Van de 48 dossiers scoorden drie jongeren (6.3%) heel laag op de *TDRP*, dertien jongeren (27.1%) laag, negentien jongeren (39.6%) midden, twaalf jongeren (25.0%) hoog en één jongere (2.1%) heel hoog. In Tabel 1 is de verspreiding van de *TDRP* te zien voor de succesvolle en niet-succesvolle groep. De groep die hun leerstraf niet succesvol afgerond had, had een significant hogere score op de *TDRP* dan de groep die hun leerstraf wel succesvol had afgerond ($X^2(4, N = 48) = 8.155; p = .030$). Ook door middel van een *t*-toets bleek dat de *TDRP* (continue totaalscore) bij jongeren die hun leerstraf succesvol hadden afgerond ($M = 2.63; SD = .770$) significant lager was dan bij jongeren die hun leerstraf niet succesvol hadden afgerond ($M = 3.17; SD = 1.007$) ($t(46) = -2.093; p < .05$).

Uit Tabel 1 kan worden afgelezen dat de verdeling van kwalificatie van de delicten over de gehele steekproef vrij gelijk is (licht: 35.4%; middelzwaar: 33.3%; zwaar: 31.3%). Ook is te zien hoe deze verdeling is tussen de twee groepen, ($X^2(2, N = 48) = 4.799; p = .023$). Daarnaast kan opgemerkt worden dat bij 34 jongeren (70.8%) psychische problematiek aanwezig was en bij tien jongeren (20.8%) niet. In de groep die de leerstraf niet succesvol had afgerond hadden de jongeren significant vaker last van psychische problematiek dan in de groep jongeren die hun leerstraf wel succesvol hadden afgerond ($X^2(2, N = 48) = 7.482; p = .024$). Uit de gegevens over *Problematiek Ouders* bleek dat in de succesvolle groep één of beide ouders van vijf jongeren (20.8%) wel kampten met problematiek en van negentien jongeren (79.2%) niet. Bij de niet-succesvolle groep kampten van vijftien jongeren (62.5%) één of beide ouders met problematiek en van negen jongeren (37.5%) niet ($X^2(1, N = 48) = 8.571; p = .003$). In de succesvolle groep waren er dus significant meer jongeren met ouders waar problematiek speelde dan in de niet-succesvolle groep.

Tabel 1*Variabele 'Totaalscore Dynamisch Risico Profiel'*

Eindbesluit leerstraf	Heel laag		Laag		Midden		Hoog		Heel hoog	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Succesvol	2	4.2	10	41.7	10	41.7	3	12.5	0	0.0
Niet-succesvol	1	8.3	3	12.5	8	33.3	10	41.7	1	4.2

p = .030

Variabele 'Kwalificatie delict'

Eindbesluit leerstraf	Licht		Middelzwaar		Zwaar	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Succesvol	12	50.0	7	29.2	5	20.8
Niet-succesvol	5	20.8	9	37.5	10	41.7

p = .023

Variabele 'Psychische Problematiek'

Eindbesluit leerstraf	Ja		Nee		Onbekend	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Succesvol	13	54.3	7	29.2	4	16.7
Niet-succesvol	21	87.5	3	12.5	0	0.0

p = .024

Variabele 'Problematiek Ouders'

Eindbesluit leerstraf	Ja		Nee	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Succesvol	5	20.8	19	79.2
Niet-succesvol	15	62.5	9	37.5

p = .003

Assumpties

Bij een logistische regressieanalyse behoren een aantal assumpties. Er moet sprake zijn van een categorische (dichotome) afhankelijke variabele en twee of meer continue/categorische onafhankelijke variabelen. Daarnaast mag geen sprake zijn van multicollineariteit en moet de steekproef groot genoeg zijn. Om de assumptie van multicollineariteit te testen zijn de *Variance Inflation Factors (VIF)* berekend. De *Tolerance*-waarden van alle LIJ-domeinen vielen onder de .1 waardoor de kans op multicollineariteit zeer klein was. Daarnaast waren alle *VIF*-waarden onder de 10, ook dit betekent dat de kans op multicollineariteit erg klein is. Gesteld kan worden dat er geen sprake lijkt te zijn van multicollineariteit.

T-toetsen

Om te onderzoeken welke variabelen een verklaring kunnen geven voor de al dan niet succesvolle afronding van de leerstraf, zijn er *t*-toetsen uitgevoerd met als factor de afrondings variabele (eindbesluit leerstraf) en als afhankelijke variabelen de LIJ-domeinscores. De gemiddelde score op beschermende factoren in het domein *Vrijtijdsbesteding* bij jongeren die een succesvolle leerstraf hadden ($M = 3.04$; $SD = 1.268$) was significant hoger dan die van jongeren bij wie hun leerstraf niet succesvol was ($M = 2.08$; $SD = 1.666$) ($t(46) = 2.243$, $p < .05$). Het verschil tussen de gemiddelde score op beschermende factoren in het domein *Relaties* was ook significant ($t(46) = 3.348$, $p < .05$). Het gemiddelde van jongeren bij wie de leerstraf succesvol was ($M = 3.13$; $SD = 1.296$), was hoger dan van jongeren bij wie hun leerstraf niet succesvol was ($M = 1.75$; $SD = 1.539$). Op de risicofactoren van het domein *Geestelijke gezondheid* was de gemiddelde score van jongeren bij wie hun leerstraf succesvol was ($M = 1.33$; $SD = 1.810$) significant lager dan die van jongeren bij wie hun leerstraf niet succesvol was ($M = 1.54$; $SD = 1.668$) ($t(46) = -2.774$, $p < .05$). Als laatste was de gemiddelde score op beschermende factoren in het domein

Attitude bij jongeren bij wie hun leerstraf succesvol was hoger ($M = 3.08$; $SD = 1.213$) dan die van jongeren bij wie hun leerstraf niet succesvol was ($M = 2.42$; $SD = .776$) ($t(46) = -2.269$, $p < .05$). Alle verbanden waren in de verwachte richting, met hogere scores op de risicofactoren en lagere op de beschermende factoren voor de niet-succesvolle groep, ten opzichte van de succesvolle groep.

Logistische regressie analyse

Om na te gaan welke factoren het sterkst samenhangen met het al dan niet succesvol afronden van een leerstraf is een logistische regressieanalyse uitgevoerd met de significante onafhankelijke variabelen *Vrijtijdsbesteding: beschermende factoren*, *Relaties: beschermende factoren*, *Geestelijke gezondheid: risicofactoren* en *Attitude: beschermende factoren*. Uit deze analyse kwam naar voren dat de variabelen *Vrijtijdsbesteding: beschermende factoren* ($OR = .287$, $p = .468$) en *Attitude: beschermende factoren* ($OR = .298$, $p = .667$) in dit multivariate model niet langer een significant deel van de variantie in de afhankelijke variabele *Eindbesluit leerstraf* verklaarden. De variabelen *Relaties: beschermende factoren* en *Geestelijke gezondheid: risicofactoren* verklaarden echter wel een significant deel van de variantie.

De Odds Ratio's laten zien dat wanneer de score voor de beschermende factoren in het domein *Relaties* met één toeneemt (op een schaal van 0 tot 5), er sprake is van een afname van 47% in de kans op een mislukte leerstraf ($OR = .533$, $p = .027$). Als de score op de risicofactoren in het domein *Geestelijke gezondheid* met één toeneemt, dan zien we dat de kans op een mislukte leerstraf toeneemt met 95% ($OR = 1.953$, $p = .014$).

Tabel 2

Logistische regressie resultaten voor de afhankelijke variabele 'Eindbesluit Leerstraf' met de onafhankelijke variabelen 'Vrijtijdsbesteding: beschermende factoren', 'Relaties: beschermende factoren', 'Geestelijke gezondheid: risicofactoren' en 'Attitude: beschermende factoren'.

Variabele	<i>B</i>	S.E.	<i>p</i> -waarde	Exp(<i>B</i>)
Vrijtijdsbesteding: beschermende factoren	-.208	.287	.468	.812
Relaties: beschermende factoren	-.629	.285	.027	.533
Geestelijke gezondheid: risicofactoren	.669	.271	.014	1.953
Attitude: beschermende factoren	-.128	.298	.667	.880

Discussie

Dit onderzoek is uitgevoerd om verschillende hiaten te vullen in de literatuur en om informatie te verschaffen over factoren die de kans van slagen van leerstraffen kunnen beïnvloeden. Het doel was om te onderzoeken of de LIJ-domeinscores samenhangen met het al dan niet succesvol afronden van een leerstraf.

De resultaten die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, komen gedeeltelijk overeen met de vooraf opgestelde hypothesen. Jongeren die hun leerstraf succesvol hadden afgerond verschilden op de domeinen *Vrijtijdsbesteding; beschermende factoren, Relaties: beschermende factoren, Geestelijke gezondheid: risicofactoren* en *Attitude: beschermende factoren* van jongeren die hun leerstraf niet succesvol hadden afgerond. Daarnaast kwam uit de resultaten naar voren dat over het algemeen jongeren met een hoge TDRP een grotere kans hebben op het niet succesvol afronden van hun leerstraf. Twee domeinen lijken daarbij vooral een voorspellende waarde voor te hebben; *Relaties: beschermende factoren* en *Geestelijke gezondheid: risicofactoren*.

De eerste belangrijke bevinding van dit onderzoek is dat de grotere aanwezigheid van beschermende factoren in het domein 'Relaties' samengaat met een toename in de kans dat een jongere zijn/haar leerstraf succesvol afrondt. Aan beschermende factoren in het domein 'Relaties' moet gedacht worden aan positieve vriendschappen die de jongere heeft en positief contact met volwassenen buiten het gezin. Deze bevindingen zijn in lijn met wat voorgaand onderzoek gevonden heeft over sociale relaties met betrekking tot crimineel gedrag (Luijpers, 2000; Smangs, 2010; Brauer & De Coster, 2015), maar gaan verder dan wat deze onderzoeken hebben onthuld door deze verbanden te onderzoeken met betrekking tot het al dan niet succesvol afronden van leerstraffen.

De tweede bevinding is dat een verminderde geestelijke gezondheid de kans vergroot op het niet-succesvol afronden van een leerstraf. Naar weten is dit de eerste studie die het

verband tussen geestelijke gezondheid en het niet-succesvol afronden van leerstraffen heeft gelegd, ondanks dat voorgaande studies psychopathologie (onderdeel van het domein ‘Geestelijke gezondheid’) al wel gelinkt hebben aan delinquent gedrag (Margari et al., 2015; Geerlings et al., 2020; Guarnaccia et al., 2022). Deze bevinding is dus nieuw en spreekt over het potentiële belang van het beschouwen van geestelijke gezondheid als een factor die belangrijk is voor het slagen van leerstraffen.

De verwachting was dat het domein ‘Gezinssituatie’ ook een verklarende variabele zou zijn voor de succesvolle afronding van een leerstraf. Een betrouwbaar gezinssysteem is al eerder gerelateerd aan een lagere kans op delinquent gedrag onder jongeren (Anderson et al., 1999; Mwangangi, 2019). De resultaten van dit onderzoek laten echter geen significante relatie zien tussen het domein 'Gezinssituatie' en of jongeren hun leerstraf al dan niet succesvol afronden. Dit is in de lijn van de resultaten het onderzoek van Assink et al. (2015), zij stellen dat het gezinssysteem maar een kleine, verwaarloosbare rol speelt bij het recidiverisico van jongeren. Opmerkelijk is echter dat toen werd gekeken naar de subdomeinen, de aanwezigheid van problematiek bij ouders eruit sprong. Jongeren met één of twee ouders bij wie problematiek speelden hadden een significant hogere kans om hun leerstraf niet succesvol af te ronden dan jongeren die geen ouders hadden met problematiek. Ondanks dat er weinig literatuur is over de effectiviteit van leerstraffen en de invloed van ouderlijke problematiek hierop, zijn deze bevindingen wel in lijn met de huidige literatuur over crimineel gedrag van jongeren. Hierin wordt namelijk benadrukt dat problematiek van ouders veel invloed kan hebben op het criminele gedrag van hun kinderen (Meldrum et al., 2016; Yilmaz & Cicek, 2023). Een mogelijke verklaring hiervoor is intergenerationele overdracht. Kinderen waarvan de ouders met veel problematiek kampen hebben een hogere kans om deze problematiek over te nemen (Besemer et al., 2016; Marceau et al., 2020; Neppl et al., 2020).

Limitaties en vervolgonderzoek

Dit onderzoek kent een aantal limitaties waardoor de resultaten van dit onderzoek met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Om te beginnen is een relatief kleine steekproef gebruikt ($N = 48$). De grootte van de steekproef hing af van het aantal dossiers dat de RvdK beschikbaar had gesteld. Belangrijk voor de betrouwbaarheid van dit onderzoek was dat deze dossiers volledig en consistent werden aangeleverd. In verschillende dossiers misten gegevens of miste het LIJ-document in zijn volledigheid, deze dossiers werden uitgesloten van het onderzoek. Een grotere steekproef is gewenst om huidige resultaten te repliceren, desondanks zijn er wel significante resultaten naar voren gekomen. Deze resultaten zijn wel in lijn met eerder onderzoek, dus de kans dat deze resultaten ook significant zijn in een groter onderzoek is aanwezig. Een andere limitatie heeft betrekking op het codeerschema dat door de onderzoeker ingevuld werd aan de hand van het LIJ-document. Deze kan onderhevig zijn geweest aan onderzoekersbias waardoor antwoorden anders geïnterpreteerd zijn dan deze origineel bedoeld waren. Dit zou dan voornamelijk betrekking hebben op de subschalen van de domeinen, bijvoorbeeld op de variabele ‘problematiek ouders’, en niet op de eindscores van de LIJ-domeinen. Een andere limitatie is dat verschillen tussen de drie soorten leerstraffen (TACt, So-Cool en Tools4U) niet meegenomen zijn in het onderzoek. Gezien de kleine steekproef zijn de verschillende leerstraffen als één genomen, hierdoor is de kans op een betrouwbaar resultaat groter dan wanneer er onderscheid werd gemaakt tussen de leerstraffen. De domeinen die als significant bevonden zijn in dit onderzoek moeten daardoor met enige zorgvuldigheid geïnterpreteerd worden. Een mogelijk gevolg is dat voor één leerstraf een domein erg significant is maar voor de andere twee niet, waardoor dit domein als niet significant is gevonden in dit onderzoek. In vervolgonderzoek wordt dan ook aangeraden om met een grotere steekproef wel te kijken naar de verschillende leerstraffen.

Het doel van dit onderzoek was om te begrijpen welke factoren invloed kunnen

hebben op het vergroten van de kans op het succesvol afronden van een leerstraf onder jongeren. Gezien het feit dat er veel onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van werkstraffen, maar weinig onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van leerstraffen is het belang van dit onderzoek erg groot. We weten nu dat risicofactoren van geestelijke gezondheid samenhangen met een grotere kans op het niet succesvol afronden van een leerstraf en beschermende factoren van relaties samenhangen met een grotere kans op het succesvol afronden van een leerstraf. Door middel van dit onderzoek zijn suggesties aangeleverd om de leerstraffen effectiever te maken, zodat deze blijven aansluiten bij de steeds veranderende doelgroep. De RvdK zou relaties en geestelijke gezondheid in acht kunnen nemen in een mogelijke aanpassing van het beleid omtrent leerstraffen. Zo is het wellicht van belang om jongeren, die veel risicofactoren laten zien op het domein van geestelijke gezondheid, een andere soort straf te adviseren dan een leerstraf, gezien uit dit onderzoek is gebleken dat de kans van slagen van een leerstraf significant afneemt bij deze jongeren. Daarnaast is er de mogelijkheid aan de leerstraffen een onderdeel toe te voegen dat zich juist richt op de risicofactoren van geestelijke gezondheid en de beschermende factoren van relaties. Al om al heeft dit onderzoek veel nieuwe inzichten geboden die geïntegreerd kunnen worden in de praktijk om zo de effectiviteit van de huidige leerstraffen te verbeteren.

Literatuur

- Acosta, E., De Bustillo, M. C. M., Martín, E. L., Aragón, N., & Montesinos, M. B. (2012). *Evaluation of the effectiveness of minimum intervention measures on young offenders. Spanish Journal of Psychology, 15*(2), 702–709.
https://doi.org/10.5209/rev_sjop.2012.v15.n2.38881
- Anderson, B. J., Holmes, M. D., & Ostresh, E. (1999). Male and female delinquents' attachments and effects of attachments on severity of self-reported delinquency. *Criminal Justice and Behavior, 26*(4), 435–452.
<https://doi.org/10.1177/0093854899026004002>
- Assink, M., Van der Put, C. E., Hoeve, M., De Vries, S. I., Stams, G. J. J. M., & Oort, F. J. (2015). Risk factors for persistent delinquent behavior among juveniles: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review, 42*, 47-61.
<https://doi.org.10.1016/j.cpr.2015.08.002>
- Baglivio, M. T., Wolff, K. T., DeLisi, M., & Jackowski, K. (2020). The role of adverse childhood experiences (ACEs) and psychopathic features on juvenile offending criminal careers to age 18. *Youth Violence and Juvenile Justice, 18*(4), 337-364.
<https://doi.org/10.1177/1541204020927075>
- Barnes, G. M., Hoffman, J. H., Welte, J. W., Farrell, M. P., & Dintcheff, B. A. (2006). Effects of parental monitoring and peer deviance on substance use and delinquency. *Journal of Marriage and Family, 68*(4), 1084-1104.
<https://doi.org.10.1111/j.1741-3737.2006.00315>
- Besemer, S., Axelsson, J., & Sarnecki, J. (2016). Intergenerational transmission of trajectories of offending over three generations. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology, 2*, 417-441. <https://doi.org/10.1007/s40865-016-0037-2>
- Braet, C., Prins, P. J. M., & Bijttebier, P. (2014). Ontwikkeling en psychopathologie. In *Bohn Stafleu van Loghum eBooks* (pp. 3–56). https://doi.org/10.1007/978-90-368-0495-0_1
- Brauer, J. R., & De Coster, S. (2015). Social relationships and delinquency: Revisiting parent and peer influence during adolescence. *Youth & Society, 47*(3), 374-394.
<https://doi.org/10.1177/0044118X12467655>
- Buysse, W., Abraham, M., Özgül, P., & Aalst, M. V. (2018). *Training Agressie Controle TACt Regulier en TACt Plus*. Amsterdam: DSP-groep.

- Church, A. S., Marcus, D. K., & Hamilton, Z. (2021). Community service outcomes in justice-involved youth: comparing restorative community service to standard Community Service. *Criminal Justice And Behavior*, *48*(9), 1243–1260.
<https://doi.org/10.1177/00938548211008488>
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics* (5th ed.). SAGE Publications.
- Geerlings, Y., Asscher, J. J., Stams, G. J. J., & Assink, M. (2020). The association between psychopathy and delinquency in juveniles: A three-level meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior*, *50*, 101342. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.101342>
- Guarnaccia, C., De Vita, E., Sortino, L., & Giannone, F. (2022). Links between adverse childhood experiences, psychopathological symptoms and recidivism risk in juvenile delinquents. *European Journal of Criminology*, *19*(5), 1040-1059.
<https://doi.org/10.1177/1477370820941408>
- Hoeve, M., Stams, G. J. J. M., Van Der Put, C. E., Dubas, J. S., Van Der Laan, P. H., & Gerris, J. R. M. (2012). A meta-analysis of attachment to parents and delinquency. *Journal Of Abnormal Child Psychology*, *40*(5), 771–785.
<https://doi.org/10.1007/s10802-011-9608-1>
- Hoogenboom, F. J. M. (2004). Wars van dwang. Over de rol van de Raad voor de Kinderbescherming bij de bestrijding van jeugdcriminaliteit. *Ontmoetingen*, *10*, 23-38. <https://doi.org/10.21827/5a6b3d1f4a872>
- Koops-Geuze, G. J., Wermink, H. T., & Weerman, F. M. (2022). A quasi-experimental study on the effects of community versus custodial sanctions in youth justice. *Youth Violence and Juvenile Justice*, *21*(2), 106–129.
<https://doi.org/10.1177/15412040221133094>
- Luijpers, E.T.H. (2000b). *Intentie tot exploratie, sociale binding en delinquent gedrag van Nederlandse jongeren*. <https://dspace.library.uu.nl/bitstream/1874/801/1/full.pdf>
- Marceau, K., Yu, L., Knopik, V. S., Ganiban, J. M., & Neiderhiser, J. M. (2022). Intergenerational transmission of psychopathology: An examination of symptom severity and directionality. *Development and Psychopathology*, *34*(5), 1767-1780.
<https://doi.org/10.1017/S0954579422000852>
- Margari, F., Craig, F., Margari, L., Matera, E., Lamanna, A. L., Lecce, P. A., Carabellese, F. (2015). Psychopathology, symptoms of attention-deficit/hyperactivity disorder, and risk factors in juvenile offenders. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, *11*, 343–352. <https://doi.org/10.2147/NDT.S75942>

- Meldrum, R. C., Connolly, G. M., Flexon, J., & Guerette, R. T. (2016). Parental low self-control, family environments, and juvenile delinquency. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 60(14), 1623–1644.
<https://doi.org/10.1177/0306624x15584907>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023, 19 juni). *Een jongere krijgt een leerstraf*. Informatie voor ouders en kinderen | Raad voor de Kinderbescherming.
<https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/jongere-aangehouden/straffen-voor-jongeren/een-jongere-krijgt-een-leerstraf>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023, 9 november). *Taakstraffen*. Thema's | Raad voor de Kinderbescherming.
<https://www.kinderbescherming.nl/themas/taakstraffen#:~:text=We%20zijn%20ervan%20overtuigd%20dat,straftbaar%20gedrag%20een%20straf%20volgt.>
- Mwangangi, R. K. (2019). The role of family in dealing with juvenile delinquency. *Open Journal of Social Sciences*, 7(3), 52-63. <https://doi.org/10.4236/jss.2019.73004>
- Neppl, T. K., Diggs, O. N., & Cleveland, M. J. (2020). The intergenerational transmission of harsh parenting, substance use, and emotional distress: Impact on the third-generation child. *Psychology of addictive behaviors*, 34(8), 852.
<https://doi.org/10.1037/ad0000551>
- Raad van de Kinderbescherming. (2023). *Doelgroeponderzoek werkstraffen 2020*. In www.kinderbescherming.nl. Geraadpleegd op 18 oktober 2023, van <https://www.kinderbescherming.nl/documenten/brochures/2023/07/04/doelgroepstudie-werkstraffen-jongeren>
- Raad voor de Kinderbescherming (2019, december). *Visie van de Raad voor de Kinderbescherming op taakstraffen*. Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Smangs, M. (2010). Delinquency, social skills and the structure of peer relations: assessing criminological theories by social network theory. *Social Forces*, 89(2), 609–631.
<https://doi.org/10.1353/sof.2010.0069>
- van Aar, J., Eekhout, I., Hoogeveen, C., & Riegman, B. (2022). De effectiviteit van de leerstraf So-Cool voor jongeren met een licht verstandelijke beperking.
- Van der Stouwe, T., Asscher, J. J., Stams, G. J. J. M., Hoeve, M., & Van der Laan, P. H. (2015). Effectstudie Tools4U: effecten op cognitieve en sociale vaardigheden. *Onderzoek effecten van leerstraf Tools4U op cognitieve en sociale vaardigheden*.

- Villanueva, L., Jara, P., & García-Gomis, A. (2014). Effect of victim-offender mediation versus dispositions on youth recidivism: the role of risk level. *Journal of Forensic Psychology Practice*, 14(4), 302–316. <https://doi.org/10.1080/15228932.2014.950508>
- Weijers, I. (2016). *Justitiële interventies: voor jeugdige daders en risicjongeren* (2de editie).
- Weijers, I., & Huijter, J. (2023). *Jeugdrecht in de praktijk* (5de editie). SWP Amsterdam. <https://doi.org/10.36254/9789085601838>
- Yilmaz, Y., & Cicek, A. (2023). Parental temperament characteristics of juvenile delinquents. *Medicine Science*, 12(4), 1358. <https://doi.org/10.5455/medscience.2023.08.173>